

§. 1. Quemadmodum Physicus tenetur ex officio & rei necessitate agere primò omnium de causis corporis naturalis in genere; Ita distincta causarum genera, cum locum habeant, non nisi in corpore naturali, hæc jure merito nunc explicanda plenius sunt. Quibus gemina habet non tantum quoad naturam & constitutionem Physicæ atq; causas corporis naturalis in genere, hæcenus à nobis explicatas; verum etiam quoad harum divisionem *Dn. Sagittarius* P. olim P. Jenensis, quando ita scribit: Physica est scientia corporum naturalium, quatenus naturalia. Dividitur in Somatologiam Generalem & Specialem. Cujus divisionis fundamentum ex hoc fonte deduco: Physicæ subjectum est corpus naturale. Jam verò corpus naturale cognoscendum tum secundum communem rationem, quatenus genus quoddam est latissimè patens, tum etiam secundum proprias singularum specierum rationes. Hinc duæ hujus scientiæ constituendæ partes: una, quæ corpus naturale secundum communem rationem; altera quæ sub speciali ratione explicat. Prima & Generalis pars agit de corpore naturali in genere, & primò de ejus principiis, secundò de ejus affectionibus. Principia sunt causæ, quarum vi quælibet res naturalis producitur. Suntq; duplicia, Extrinseca & intrinseca. Extrinseca sunt, quæ rei essentiam non ingrediuntur, ut Efficiens & Finis. Efficiens omnium rerum physicarum, vel est primum, vel secundum. Primum est solus DEUS. Secundum est natura, illa nempe, quæ alias, naturata appellatur. Finis vel est universalis vel particularis. Intrinseca principia sunt, quæ essentiam corporis naturalis constituunt, ut Materia & Forma.

§. 2. Est autem ipsa divisio hæc neutiquam Generis in suas species; sicut enim causa non est verum genus, ita nec species hic dantur univocæ, sed quasi species; Fundamentum verò suum habet in diversitate influxûs. Quædam enim causæ, velut essentielles partes corpus naturale constituunt, quædam extrinsecus ad illud concurrunt: Illæ intra, hæc extra illud sunt. Omnes causæ effectum producunt, Efficiens & Finis, ut *Scaliger* loquitur, extra essentiam manendo: Materia & Forma.